

Mr Boris Nilević

VOJVODA IVANIŠ PAVLOVIĆ

O Pavlovićima, srednjovjekovnoj vlasteoskoj porodici, s glavnim posjedom u istočnoj Bosni, napisano je nekoliko studija. O knezu Pavlu Radenoviću, utemeljivaču moći ove porodice pisao je Jovan Radonić¹⁾. Kao jedan od najmoćnijih velikaša uz Hrvoja Vukčića i Sandalja Hranića, knez Pavle je u zajednici s njima smjenjivao kraljeve i uticao na bosansku spoljnu politiku. U njegovim rukama izvan Bosne — gdje su mu se glavne zemlje prostirale od Dobruna na istoku do Vrhbosne na zapadu s glavnim centrima u gradovima Borač i Olovo — bili su i Trebinje, Vrm s Klobukom i polovina Konavala sa Cavtatom. Ubijen je sredinom 1415. godine od strane Sandaljevih ljudi u Sutjesci, prilikom njihovog međusobnog obračunavanja. Naslijedili su ga i povelili borbu — da bi ga osvetili i istovremeno učvrstili svoj položaj, prvo stariji sin Petar (poginuo 1420) o kome nema cjelovitog pregleda, a zatim mlađi Radoslav, čija je ličnost i aktivnost obrađena u doktorskoj tezi Alekse Ivića²⁾. Vojvoda Radoslav je bio vazal sultana; krajem 1426. prodaje Republici Sv. Vlaha svoj dio Konavala za 13.000 dukata, kuću u Dubrovniku i 600 perpera godišnjeg dohotka, da bi kasnije s istom vodio rat od 1430—32. godine; od 1435. g., kada je umro Sandalj, u sukobu je s njegovim nasljednikom sinovcem Stefanom Vukčićem Kosačom, koji je izašao kao pobjednik osvojivši mu gotovo cijeli jug. Umro je krajem 1441. ostavivši zemlju u nasljeđe trojici sinova: vojvodi Ivanišu, knezu Petru, docnijem vojvodi i knezu Nikoli.

Vojvoda Ivaniš je predmet obrade ovog rada. O njemu je pisao Vladimir Čorović³⁾. Njegov mali članak nema napomena o građi na kojoj je zasnovan, ali je očito da se služio dubrovačkim dokumentima objavljenim

¹⁾ Radonić J., *O knezu Pavlu Radenoviću*, Priložak istoriji Bosne krajem XIV i poč. XV veka, »Letopis Matice srpske«, knj. 211, 212, Novi Sad 1902, 39—63; 34—62 (Radonić, *O knezu Pavlu Radenoviću*, knj. 211, 212).

²⁾ Ivić A., *Radoslav Pavlović, Veliki vojvoda bosanski*, »Letopis Matice srpske«, sv. 245, 246, Novi Sad 1907, 1—32; 24—48 (Ivić, *Radoslav Pavlović*, sv. 245, 246).

³⁾ Čorović V., *Iz prošlosti Bosne i Hercegovine* (1. Vojvoda Ivaniš Pavlović, 2. Pitanje ženidbe Hercega Stjepana i njegovih sinova 1455) Godišnjica Nikole Čupića 48, Beograd 1939, 133—145 (Čorović, *Vojvoda Ivaniš*).

u zbirkama Nikole Jorge⁴⁾ i Ljube Stojanovića⁵⁾. Čorović je Ivaniša, mogli bismo reći, književno obradio, a u nekim momentima i s primjesama familijarnosti. Njegov rad je, ipak, umnogome služio kao polazna tačka za dalja istraživanja.

Djetinjstvo i mladost Ivaniša Pavlovića

Djetinjstvo i mladost posljednjih Pavlovića, kao i tolike druge vlastele, prilično su nam, da ne kažemo gotovo, nepoznati. Rano doba najstarijeg od njih kneza Ivaniša može se, donekle, pratiti u odnosima Radoslava sa susjedima u kojima je i on na neki način prisutan, što s Petrom i Nikolom to nije slučaj sve do poslije očeve smrti. Razlog je mislimo u preimućstvu koje donosi prvorodenje.

Ivaniš je rođen u junu 1423. godine⁶⁾ u braku vojvode Radoslava i Teodore, kćerke Vukca Hranića, Sandaljevog brata, vjenčanih vjerovatno 1421. godine⁷⁾. S Teodorom se kasnije razveo i doveo drugu s kojom je dobio Petra u aprilu 1425. godine.⁸⁾ Za trećeg, najmlađeg Nikolu ne znamo ni godinu rođenja⁹⁾, a ni ime njegove majke, jer je Teodora, što je, donekle, zavisilo i od političkih odnosa Pavlovića i Kosača, dolazila i odlazila s Radosavljevog dvora.¹⁰⁾

⁴⁾ Jorga N., *Notes et extraits pour servir à l'histoire des croisades au XVe siècle*, II, Paris 1899 (Jorga II).

⁵⁾ Stojanović Lj., *Stare srpske povelje i pisma I/1—I/2* Beograd — Sr. Karlovci 1929—1934 (SSPP I/1—I/2).

⁶⁾ Krajem juna 1423. stigao je u Dubrovnik Radoslavljev izaslanik da javi kako se vojvodi rodio prvenac sin. Republika je glasniku za vijest dala 100 perpera kao nagradu: Historijski arhiv u Dubrovniku, *Consilium Rogatorum* III, 168', 30. VI 1423 (Cons. Rog.); Historijski arhiv u Dubrovniku, *Consilium Maius* II, 129, 30. VI 1423: ...qui nuntiavit filium domino suo natum (Cons. Maius), a mladom Ivanišu uputila dar od 60 perpera: Cons. Rog. III, 169, 30. 1423: ...pro dono dando filio ultrascripti vojvode, nato sibi; Cons. Maius II, 129, 30. VI 1423.

⁷⁾ Ćirković S., *Istorija srednjovekovne bosanske države*, Beograd 1964, 256 (Ćirković, *Istorija Bosne*).

⁸⁾ Cons. Maius III, 69', 26. IV 1425: ...de donando Rudec nuncio vojvode Radoslavi pro novo portato de navitate filii dicti vojvode qui sibi natus est. Ta se zvala Katarina, što saznajemo iz dokumenta iz 1448. godine. Cons. Rog X, 159', 16. II 1448... per manus dicti Paul Chestanich nomine vojvode Petar Paulovich et domine Cathelene eius matris...

⁹⁾ Prof. Ćirković u rodoslovnoj tablici Pavlovića u *Istoriji Bosne* na strani 390 stavlja Nikolino rođenje u vrijeme od 1425—1430. godine: SSP I/2, 103: Kada Ivaniš potvrđuje trgovačke povlastice i župu Konavle Dubrovčanima 29. septembra 1442. godine, obećava da će se njegova braća knezovi Petar i Nikola Republici zakleti kad budu imali 14 godina. Samo ovo nije dovoljno da bi se utvrdila tačna dob, jer je Petar npr., tada imao 17 godina.

¹⁰⁾ Ivić, *Radoslav Pavlović*, sv. 246, str. 45. govori kako je ta druga žena rodila Radoslavu i Petra i Nikolu, uzimajući u obzir dokument od 10. decembra 1442, kojim je Teodora u slučaju smrti ostavila svoje blago Ivanišu: »...A tako nam gospođa Teodora obeća, da se od više rečene postave nakon umiranja gospođe Teodore, koliko bi se našlo postave u našu komunu, da se da gospodinu vojvodi Ivanišu, kada bude htio uzeti; ako li bi se gospodinu vojvodi Ivanišu zgodilo preminuti, a našla se više rečena postava u našem komunu, tada da se ima podati njegovu bližnjemu natrašku koji bude njih gospodstvo nasljedovati«. Miklošić F., *Monumenta Serbica spectantia historiam Serbiae, Bosnae, Ragusii, Viennae 1858*, 419 (Miklošić, M. S.).

Prije Ivaniševa rođenja Dubrovnik je vodio pregovore s vojvodom Radoslavom da im proda polovinu župe Konavala, pošto je vojvoda Sandalj Hranić prodao prvu polovinu od svog dijela. S tom polovinom bi se ispunjavala težnja Republike za proširenjem granica svoga područja, koja se počela konkretno realizovati počev od 1333. godine dobijanjem Stona od kralja Dušana i bosanskog bana Stjepana. Nakon dugih cjenkanja i razvlačenja došlo se do sporazuma krajem 1426. godine. Našavši se vjerovatno u novčanoj oskudici, Radoslav je uspio da proda svoj dio za veći iznos novca nego Sandalj: dobio je 13.000 dukata, kuću u Dubrovniku i 600 perpera godišnjeg danka. Njegova polovina je bila vrednija, naročito zbog grada Cavtata. O tome su sačuvana četiri dokumenta, pisana ćirilicom, a datirana istoga dana, 31. decembra 1426. godine.¹¹⁾

U okviru ovog sporazuma, za njegovu veću sigurnost, Republika je tražila da se pored oca na svršenu prodaju zakune i mali knez. U Radosavljevoj povelji vidimo da su sve obaveze vojvodine doista date u njegovu i Ivaniševo ime.¹²⁾ Radoslav dugo nije htio pristati na zahtjev Republike da se na tu povelju zakune lično i njegov sin. Ivaniš, kome su tada bile tri godine, nije mogao prihvatiti takvu obavezu. Ili Radoslav uopšte nije htio da se obavezuje, pa da u slučaju raskida bude u pitanju i Ivaniševa moralna odgovornost.¹³⁾

Nije prošlo mnogo vremena kako je Republika stekla taj dio Konavala i plaćala ugovoreni dohodak vojvodi Radoslavu¹⁴⁾, a ovaj je počeo tražiti natrag ustupljeno zemljište. Na pomolu je bio sukob u istoriji poznat kao konavoski rat, koji se iz lokalnog mogao pretvoriti u zaplet na više strana.

Dubrovčani su osjećali opasnost od Turaka, koji još od XIV vijeka postepeno sputavaju slobodu balkanskih državnica i oduzimaju im grad za gradom. Da bi se obezbijedila što lakša odbrana grada Cavtata od neprijatelja, razmatran je tokom 1429. godine plan o njegovom pretvaranju u ostrvo — prokopavanjem tanke prevlake koja ga je spajala s kopnom. Početkom 1430. otpoče Republika ovaj posao. Radoslavu je ovo poslužilo kao povod da protestuje posredstvom svojih poslanika u Dubrovniku, jer je on Republici dao zemlju, ali ne dozvolu da zida na njoj gradove.¹⁵⁾

Neprijateljstva su započela krajem aprila 1430. godine. Međutim, Republika je sada bila u boljem položaju nego na početku vijeka kada ju je napao kralj Ostoja. Pripremili su se odmah i na vojnom i na diplomatskom polju. Angažuju se najamnici u Italiji i Zeti, dok Radoslav ostaje ograničen na svoje snage nadajući se turskoj podršci.¹⁶⁾

Neposredno poslije napada, Dubrovčani su tražili pomoć od kralja Žigmunda, Tvrtka II i Sandalja Hranića. Ali svi oni mnogo oklijevaju.

¹¹⁾ SSPP I/1, 592—606; 607—612; 612—614; 615—616.

¹²⁾ SSPP I/1, 592—606.

¹³⁾ Čorović, *Vojvoda Ivaniš*, 134.

¹⁴⁾ Dinić M., *Dubrovački tributi* (Mogoriš, Svetodmitarski i Konavoski dohodak, Provižium braće Vlatkovića) Glas SKA 168, Beograd 1935, 247, nap. 5 (Dinić, *Dubrovački tributi*).

¹⁵⁾ Ivić, *Radoslav Pavlović*, sv. 246, str. 24—25.

¹⁶⁾ Čirković, *Istorija Bosne*, 262—263.

Tvrtko II osuđuje Radosavljev postupak i traži od njega da odustane od neprijateljstva. Kao suveren, poduzeti nešto konkretnije nije mogao, jer se Radoslav podložio još jačemu. Uživa sultanovu zaštitu. Slično je reago- vanje i Sandalja Hranića. I njemu je potrebna turska dozvola.¹⁷⁾ Re- publika uviđa da sukob treba dovesti do vrhovne arbitraže. Kako je Ra- doslav sultanov vazal, a Dubrovčani ugarskog kralja, mir između Ugarske i Turske treba da se protegne i na zaraćene strane. Ovakva namjera neće biti ostvarena, iako je u okviru nje, s obzirom na uplitanje kralja Žig- munda, Porta zauzimala objektivnan stav.¹⁸⁾

Za vrijeme rata Radoslav je uspio da iz nesigurne koalicije Dubrov- nika, Tvrtka II i Sandalja Hranića, uperene protiv njega, izdvoji Tvrtka II, s kojim je nastojao da se u ovom trenutku izmiri. Nestalni velmoža trebao je garantovati da će biti vjeran kralju najtežom vrstom jemstva, sinom Ivanišem, kao taocem. Pristao je na to i krajem septembra 1431. šalje na bosanski dvor ženu Teodoru i sina.¹⁹⁾

Dubrovčani reaguju i krajem novembra šalju bosanskom kralju po- slanike Ivana Gučetića i Nikolu Đorđića da spriječe sklapanje saveza pro- tiv Republike.²⁰⁾ Čuvši za poslanstvo, Radoslav je pokušao nagovoriti Tvrtka da se okrene protiv Republike, jer je ova u stanju da otruje i kralja i Ivaniša, pa je molio da mu sina pošalje kući. Kralj ovo ispriča poslanicima, a oni to 31. decembra 1431. iz Jajca jave u Dubrovnik.²¹⁾ Po mišljenju Republike, Radoslav je tako htio da oslobodi sina iz kra- ljevih ruku. O trovanju oni nikada nisu mislili. Da su to htjeli, mogli su to uraditi i na samom dvoru Radoslavovom sa cijelom njegovom poro- dicom. Kralja podsjećaju na Salomonove riječi »Ne vjeruj neprijatelju kad se s tobom izmiri.«²²⁾

Radoslav je reagovao kao otac. Njegova glava je bila ucijenjena, a osveta se mogla protegnuti i na sina.²³⁾ Tvrtko je ostao uz vojvodu. On nalazi da Dubrovčani rade na Porti i protiv njegovih interesa, te dopušta Ivanišu da se početkom februara vrati kući.²⁴⁾

Uskoro dolazi do porodične krize u domu Pavlovića sa ličnim i po- rodičnim uzrocima. Radoslav je otjerao Teodoru, jer je Sandalj u sukobu

17) Isto, 263.

18) Isto, 263.

19) Corović, *Vojvoda Ivaniš*, 134; Truhelka Č., *Konavoski rat (1430—1433)*, Historička studija po spomenicima dubrovačke arhive, Glasnik Zemaljskog muzeja 29 — 1917, Sarajevo 1918, 197 (Truhelka, Konavoski rat).

20) Truhelka, *Konavoski rat*, 197.

21) Historijski arhiv u Dubrovniku, Lettere e commissioni di Levante XI, 68, 19. I 1432: ... che nui vi avemo mandati di la per atosicar da sua Maesta e lo fiolo de Radosavo... (Lett. di Lev); Up. Corović, *Vojvoda Ivaniš*, 134).

22) Lett. di Lev XI, 68—68', 19. I 1432: ... che se la nostra Signoria non ti- messe dio, ne la infamia di questo mondo, non solamente averessimo saputo e possuto mandar atosicar el ditto fiolo in le man di la Corona vostra, la qual cosa mai non se impensassino ne imaginassino, ma quando l'era in le man proprie del padre, e non tanto lui, ma ello padre suo proprio e la madre e tuti suoi averessimo possuto e saputo fanli tuti atosicar...; Up. Truhelka, *Konavoski rat*, 197—198; Corović, *Voj- voda Ivaniš*, 135.

23) Corović, *Vojvoda Ivaniš*, 135.

24) Isto, 135.

vojvode sa Dubrovnikom držao stranu Republike, a 1432. godine je s despotom Đurdem ušao u rat protiv bosanskog kralja.²⁵⁾ Ivaniš će rano iskusiti zatrovanost porodične atmosfere.

Iako se ratovalo, radilo se da se postigne mir. Radosavljevi poslanici vode pregovore s Dubrovačkim vijećem o pojedinostima mira i stvaraju se uslovi koji će biti osnova povelje napisane 25. oktobra 1432. u Dubrovniku, kojom vojvoda u ime svoje i Ivaniševo daje pristanak na taj mir.²⁶⁾

U novembru su Dubrovčani poslali dvojicu poslanika na dvor Radoslava u Borču da bi od vojvode, Ivaniša i njihovih plemića »primili zakletvu na mir«. On ih je lijepo dočekaao, ali se polaganje zakletve otešlo za nekoliko mjeseci. Vojvodin sin je bio odsutan, a isto tako i neki plemići koji su se po obaveznom propisu imali zakleti.²⁷⁾ Uzrok odugovlačenja nije Ivaniševa odsutnost, već Radosavljevo odbijanje putem obrazloženja da je za to premlad.²⁸⁾ Razlog zbog koga vojvoda nije pristajao da mu se zakune i sin, nepoznat je, ali ga možemo naslućivati kao i u doba prodaje Konavala.

Da bi se ovo pomaklo s mrtve tačke, dubrovački poklisari su se vratili na Tvrtkov dvor sa uputstvima: da mole kralja da dopusti Ivanišu zakletvu ili da naloži Radoslavu da se zakune za svoga sina i da im vojvoda da povelju u kojoj će biti obećanje da će se knez zakleti čim doraste.²⁹⁾ Treba da se prihvati i kumstvo ponuđeno od Radoslava. Ono je u mutnom vremenu, pored riječi, pisma, zakletve rotnika i stupanja u srodstvo jedno jamstvo više. Pošto je ovdje u pitanju odnos između katolika i nekatolika, knez nije mogao biti kršten, nego šišan. Kum Ivanišev će biti »grad Dubrovnik« zastupljen svojim poslanicima Ivanom Gundulićem i Nikom Đorđićem koji treba da se drže domaćeg običaja i da dječaku u ošišane kike zamotaju kao dar 30 dukata.³⁰⁾ Kasnije Radoslav izrazi želju da i on kumuje »gradu Dubrovniku« i da u tu svrhu s Ivanišem posjeti grad. Vijeće odgovori da to s veseljem prihvata, a Radoslavljevo kumče bi trebalo da bude sin dubrovačkog kneza ili nekog vlastelina, ukoliko ga knez ne bi imao za krštenje.³¹⁾ Pošto je ovdje u pitanju katolički Dubrovnik, šišano kumstvo ne bi dolazilo u obzir. Da li se to kumovanje ostvarilo, to ne znamo.

Zakletva na mir je najzad položena 25. marta 1433. u Borču. Ivaniš bi izuzet zbog mladosti s obećanjem i zakletvom vojvode da to učini »kad

²⁵⁾ Isto, 135.

²⁶⁾ SSPP I/1, 617—627.

²⁷⁾ Lett. di Lev XI, 123'—124', 3. XII 1432; Up. Truhelka, *Konavoski rat*, 205; Ćorović, *Vojvoda Ivaniš*, 135—136.

²⁸⁾ Lett. di Lev XI, 126'—127', 29. XII 1432; Up. Truhelka, *Konavoski rat*, 205; Ćorović, *Vojvoda Ivaniš*, 136.

²⁹⁾ Lett. di Lev XI, 128—131', 17. I 1433; Up. Truhelka, *Konavoski rat*, 205—206; Ćorović, *Vojvoda Ivaniš*, 136.

³⁰⁾ Lett. di Lev XI, 130, 17. I 1433... Et cusi, siando voi rechiesti al tagliar di cavelli della garzona, secondo si costuma et e di usanza di la, involtateli ne li capelli da ducati XXX in gio, como a voi parera...; Up. Truhelka, *Konavoski rat*, 205—206; Ćorović, *Vojvoda Ivaniš*, 136.

³¹⁾ Lett. di Lev XI, 141—143, 13. IV 1433; Up. Truhelka, *Konavoski rat*, 206; Ćorović, *Vojvoda Ivaniš*, 136.

bude u vremenu dostojnom«, a to je 14 godina.³²⁾ Prije toga je bosanski kralj 2. marta izdao u Sutjesci povelju kojom je mir Radoslava Pavlovića s Dubrovčanima »blagoslovio« na molbu obje strane.³³⁾

Tako se završio konavoski rat »s koga razmirja ni jedna korist ne bivala jednoj strani i drugoj pače šteta i rasap...«³⁴⁾ Ali je zato još više uvukao Turke u arbitražu ne samo Radoslavu, nego i cijeloj Bosni.³⁵⁾

S bosanske političke pozornice 15. marta 1435. godine nestala je još jedna značajna ličnost. Umro je Sandalj Hranić. Pogibijom Pavla Radenovića 1415, smrću hercega Hrvoja Vukčića 1416. i sada Sandalja, nestala je generacija koja je poslije Tvrtka I krajem 14. i početkom 15. vijeka stvorila samostalne teritorije, smjenjivala kraljeve i određivala ponašanje Bosne prema vani.³⁶⁾ Pošto Sandalj nije imao djece, državu mu je naslijedio sinovac Stefan Vukčić - Kosača. Radoslavu se pružila prilika da dobije nove posjede, te on vaskrsava staro neprijateljstvo između dvije kuće. Stanje rata s povremenim mirom i arbitražom Porte će trajati sve do Radoslavljeve smrti novembra 1441. godine. Ivaniš ovdje nije učestvovao. Mogao je samo da posmatra slamanje moći njegove, nekoliko decenija jake porodice. Gubitkom južnih krajeva s najznačajnijim mjestom Trebinjem, kao i kasniji novi odnos snaga, oslabiće Ivaniša, a pogotovo njegove nasljednike u poređenju s moći njihovih predaka.

Iz ovog vremena znamo za jedno djelovanje Ivaniševo. U avgustu 1439. položio je zakletvu u Bobovcu pred kraljem i Dubrovčanima, na koju se ranije obavezao njegov otac.³⁷⁾ Steklo se vrijeme njegova punoljetstva, imao je nešto više od 14 godina.

Ivaniš Pavlović kao vojvoda

Krajem novembra 1441. godine umro je vojvoda Radoslav Pavlović.³⁸⁾ Njegovu oblast naslijedio je Ivaniš, koji kao najstariji sin uz to dobi i titulu vojvode. V. Čorović dobro opaža »Mada ponižen u poslednjim borbama, Radoslav je ipak važio kao jedan od glavnih velikaša Bosne; posle Stjepana Vukčića bio je nesumnjivo još uvek najsilniji.«³⁹⁾ Sada bi Ivaniš trebao da baštini tu ulogu.

Nakon smrti Radoslava nije odmah došlo do pomirenja između Pavlovića i Stefana Vukčića. Stefanov poslanik je tek 12. maja 1442. saopštio Republici da je njegov gospodar sklopio mir sa sestrom Teodorom i njenim

³²⁾ SSPP I/1, 631—632.

³³⁾ Isto, 512—513.

³⁴⁾ Isto, 617.

³⁵⁾ Ivić, *Radoslav Pavlović*, sv. 246, str. 38.

³⁶⁾ Čirković, *Istorija Bosne*, 267; Isti, *Herceg Stefan Vukčić — Kosača i njegovo doba*, Beograd 1964, 7 (Čirković, *Herceg Stefan*).

³⁷⁾ SSPP I/1, 515—516.

³⁸⁾ 5. decembra Republika odluči da se izjavi saučešće ženi i sinovima. Cons. Rog. VIII, 71, 5. XII 1441.; Up. Čirković, *Herceg Stefan*, 55, nap. 66.

³⁹⁾ Čorović, *Vojvoda Ivaniš*, 137.

sinovima.⁴⁰⁾ Kako je do mira došlo, to tačno ne znamo. Da li posredovanjem Radoslavljeve udovice⁴¹⁾, ili možda zbog Stefanove želje da dobije slobodne ruke za svoje aktivnosti.⁴²⁾

U vremenu od smrti Radoslavove do mira, a možda i za života vojvodinog, pao je u Stefanove ruke i grad Klobuk.⁴³⁾ To je bilo posljednje uporište Pavlovića na jugu. Od nekada prostranih posjeda Pavla Rade-novića u Primorju, Pavlovići zadržase samo katun Vlaha Žurovića (iznad izvora Dubrovačke rijeke), i to do svoje propasti.⁴⁴⁾ Tokom 1442. godine između Pavlovića i Kosača vlada mir. Marinu Gučetiću, koji je 4. septembra polazio kao poslanik Ivanišu, Senat nalaže da, ukoliko iskrnsne nešto novo, ide i Stefanu »ukoliko je pola dana daleko«.⁴⁵⁾ I u decembru postoji dokaz o miru među njima. Pri uzajamnom potvrđivanju povelja, Dubrovčani daju savjet Ivanišu da od Stefana traži povelju o nekadanjem Radoslavljevom pokladu koju je ovaj uzeo kad je prvi put osvojio Trebinje.⁴⁶⁾ Negdje u ovo vrijeme je izbio rat između kralja Tvrtka i Stefana. Gornji navod nam pokazuje Ivaniševu neutralnost. Mir je poštovan.

Još od smrti Tvrtka I u zemlji teče proces teritorijalnog i privrednog cijepanja, a time se javlja i želja feudalaca da stečene domene zao-kruže u zasebne ekonomske cjeline. Republika je svjesna slabosti samo vladarske garancije slobode trgovine, te pregovara sa krupnim velmožama ponaosob. I jedni i drugi nalaze svoj interes. S proljeća ove 1442. godine Dubrovčani su radili na tome da im Ivaniš potvrdi sve one povlastice koje su im dali vojvoda Radoslav i njegovi preci.⁴⁷⁾ U to doba Dubrovnik je na Porti postigao lijep uspjeh. Sultan mu je izdao povelju kojom će poštovati samostalnost Republike i obavezao se da će dubrovački trgovci u Turskoj imati konkretne povlastice. O velikom uspjehu odmah je obaviješten pored bosanskog kralja, vojvode Stefana Vukčića, i Ivaniš Pavlović.⁴⁸⁾

Ivaniš je izdao povelju 29. septembra na planini Bujaku prema Brodaru i njom potvrdio sve ranije ugovore naslijeđene još od Pavla Ra-

40) Cons. Rog. VIII, 132, 12. V 1442 ... respondendi ambaxiatoribus voyvoda Stipani ad eorum ambaxiatam circa pacem secutam inter ipsum voyvodam Stipanum et eius sororem dominam Theodoram et eius filios ac alia exposita.; Up. Ćirković, *Herceg Stefan*, 56, nap. 72.

41) Ćorović, *Vojvoda Ivaniš*, 137.

42) Ćorović V., *Historija Bosne I*, Beograd 1940, 462 (Ćorović, *Historija Bosne*).

43) Dinić M., *Zemlje Hercega Sv. Save*, Glas SKA 182, Beograd 1940, 167—168 (Dinić, *Zemlje Hercega*); Ćirković, *Herceg Stefan*, 56—57.

44) Dinić, *Zemlje Hercega*, 168.

45) Cons. Rog. VIII, 163, 4. IX 1442; Up. Ćirković, *Herceg Stefan*, 57.

46) Cons. Rog. VIII, 186, 13. XII 1442: ... recordandi ambaxiatori voyvode Juanis Paulovich quod povegliam ducatorum 6.000 quos alias habeat in comuni nostro voy. Radossaus pater eius querit ipse v. Juanis a voy. Stipano et eam dare in manibus nostris sicut alias nobis promissum est.; Up. Ćirković, *Herceg Stefan*, 57, nap. 75.

47) 19. marta se odlučuje da se pregovara za potvrdu privilegija sa poslanikom: ... voyvode Juanis, filio quondam voy. Radossavi et eius fratris...; Cons. Rog. VIII, 106, 19. III 1442.

48) Božić I., *Dubrovnik i Turska u XIV i XV veku*, Beograd 1952, 91.

denovića.⁴⁹⁾ Pod tim su se podrazumijevale trgovačke povlastice i župa Konavli. Za uzvrat su i Dubrovčani 10. decembra potvrdili sva stara prava i njemu i njegovoj braći: palaču u Dubrovniku, konavoski dohodak u iznosu od 600 perpera godišnje, kao i dijelove zemlje koje su uživali kao dubrovački plemići.⁵⁰⁾ Iz tog dana potiče i dokument kojim Republika obećava Teodori da će je u slučaju nevolje primiti u grad kao i »na ostavu njeno blago«.⁵¹⁾ Osjećamo njenu zabrinutost, ali ne vidimo uzrok.

Dubrovčani u oktobru 1443. godine šalju svoje poslanike Nikolu M. Kabužića, Blažu Ranjinu i Alojzija Restića ugarskom kralju Vladislavu s molbom da im potvrdi stare povlastice. U uputstvu od 7. X, pored ostalog, tražice se od suverena da ih pismeno preporuči bosanskom kralju, vojvodi Stefanu i vojvodi Ivanišu Pavloviću.⁵²⁾

Polovinom novembra umro je kralj Tvrtko II. Na pomolu su bili nemiri, jer je trebalo popuniti bosanski prijesto. Psihoza uznemirenosti pri smjenjivanju vladara javlja se poslije Tvrtka I i uvijek je popraćena borbama. To i Dubrovčani dobro znaju, pa zajedno sa saučešćem povodom kraljeve smrti preporučuju Stefanu, Ivanišu i drugoj vlasteli svoje trgovce.⁵³⁾ Započinje i hrišćanska ofanziva protiv Turaka. U početku ona teče nezavisno od događaja u Bosni, ali uskoro se javljaju posljedice isprepletene s njima. Prije 5. decembra 1443. godine Bosna je imala novog kralja Tomaša⁵⁴⁾, izabranog od strane vlastele iz kraljeve zemlje i okolnih velikaša.⁵⁵⁾ Protivnik mu je od prvog dana Stefan Vukčić, možda kao vazal turski, a i zbog nade u izvjesne koristi promjenom vladara. Vojvoda je podržavao Radivoja, starog pretendenta na prijesto. Ni u Ugarskoj pozicija novog kralja nije jasna, jer na njegov prijesto polažu pravo i grofovi Celjski po ugovoru između Hermana Celjskog i kralja Tvrtka II iz 1427. godine. Tomaš je u prilici da traži saveznike. Izvan zemlje mu je najprirodniji saveznik Venecija, a u zemlji Ivaniš Pavlović. Mlečani su istisnuli Stefana iz Donje Zete i bili su spremni da mu nametnu borbu u sjevernim obalskim oblastima. Ivaniševa podrška je isto tako važna. On je poslije Stefana najjači bosanski vlastelin, te čovjek koji ima vjerovatno velik interes sa primjesama osvete zbog starih krajeva. Uz to je od oca Radoslava naslijedio dobre odnose sa despotom Đurđem Brankovićem kojima

⁴⁹⁾ SSPP I/7, 100—104.

⁵⁰⁾ SSPP I/2, 104—108.

⁵¹⁾ SSPP I/2, 113—115.

⁵²⁾ E per lo simele supplicar dobiati che etiamdio vi faza far tre altre lettere di recomandazion: una dele qual se debia drezar al re di Bosnia, et l'altra al voyvoda Stipan e la terza al signor voyvoda Ivanis Paulovich, ali quali in le dette lettere ne voia cordialissimamente ricomandar, azo che la cita de Ragusa e mercadanti di quella, i quali usano e traficano ala zornata nele contrate et tegnute di essi signori, per caxon di tal recomandation possino sentir et conseguir frutto, destro et emolumento; et fati di aver tutte tre dette lettere bollate dela bolla soa regal, e con voy quelle a noi in lo vostro ritorno portareti — Radonić J., *Dubrovačka akta i povelje* I, 1, Beograd 1934, 463; Lett. di Lev. XIII, 129', 7. X 1443.

⁵³⁾ Cons. Rog. VIII, 252, 22. XI 1443; Up. Ćirković, *Herceg Stjepan*, 71, nap. 1.

⁵⁴⁾ Ćirković, *Herceg Stefan*, 71, nap. 4.

⁵⁵⁾ Isti, *Istorija Bosne*, 276.

se sada koristi da pomogne Tomašu. 7. januara 1444. uputi preko Dubrovnika pisma ugarskom kralju i despotu.⁵⁶⁾ Međutim, za Stefana se stvaraju veća opasnost. Hrišćanska vojska pod zapovjedništvom kralja Vladislava, despota Đurđa i Jovana Hunjadija prešla je u Srbiju i početkom decembra bila je u Sofiji. Činilo se da će Evropa biti oslobođena od Turaka. A Stefan je njihov štitićenik. Taj poremećaj u globalnoj politici, zatim u Bosni Tomaš i Ivaniš, pa protivnička Venecija, pritiskuju Kosaču. To je za Tomaša povoljna prilika i on je neće propustiti. Početkom januara 1444. godine kralj i Ivaniš Pavlović postižu velike uspjehe. Oni su prodrli u dolinu donje Neretve, gdje su im se pridružili i Radivojevići. Očekivao se pad Drijeva. U Dubrovniku se 7. januara spremaju darovi ako Tomaš dođe u Drijeva.⁵⁷⁾ U februaru se ovaj važan privredni centar, poslije više od tri decenije, ponovo našao u kraljevskim rukama.⁵⁸⁾ Da bi se izvukao iz nevolje, Stefan se tješnje veže za kralja Alfonsa i postaje njegov vazal. O tome se izdaje povelja 19. februara 1444.⁵⁹⁾ Vojvoda ima neku korist od patronstva aragonskog kralja, ali ne znamo koliko je ovaj svojim zauzimanjem kod njemačkog cara, Venecije i bosanskog kralja uspio da popravi Stefanov položaj u Bosni. Zaraćene strane su vjerovatno sklopile primirje, jer Dubrovčani 4. marta od Stefana traže da otvori puteve, da bi 17. dozvolili svojim trgovcima da s robom mogu ići u Bosnu i Srebrenicu.⁶⁰⁾

Rekli bismo da je uzet predah za nove sukobe koji su se desili početkom avgusta 1444. i razvijali u korist Stefana. On je, uz angažovanje najamnika, a još više uz tursku pomoć povratio dolinu donje Neretve, Drijeva i vratio u pokornost vlasteosku porodicu Radivojević. Tomaš je izgubio jug, a sa istoka se javljala nova opasnost. Despot Đurađ je pri sprovođenju mirovnog ugovora s Turcima sredinom avgusta dobio natrag svoje zemlje i gradove, čak i one koje je posjedovao prije 1439. Za obnavljanja despotovine nisu više u pitanju Turci koji su se kod obaveza pokazali lojalni, već bosanski kralj i Venecija koji su na svojim stranama oteli dio Đurđevljeve države. Iz tih razloga Đurađ će biti upućen na Stefana Vukčića, da bi s njim u oktobru sredio svoje odnose.

Kad je hrišćanska vojska ponovo krenula protiv Turaka, Tomaš se nalazio u Kreševu. Tu primi dubrovačke poslanike i 3. septembra im potvrdi povlastice.⁶¹⁾ Među plemićima oko kralja pri polaganju zakletve nalazio se i Ivaniš. V. Čorović razmišlja: »Koliko je kralj Tomaš držao do njega vidi se najbolje po tom, što u svojoj potvrdnoj povelji Dubrovčanima... među prisutnom vlastelom, kao svedocima, daje zabeležiti na prvom mestu Ivaniša, iako je tu svakako bilo mnogo starijih od njega.«⁶²⁾ Samo ne smijemo prenebregnuti činjenicu da je taj Ivanišev primat došao kao rezultat nesloge Stefana i kralja.

⁵⁶⁾ Isti, *Herceg Stefan*, 72, nap. 9.

⁵⁷⁾ Isto, 73, nap. 11.

⁵⁸⁾ Isto, 73; Isti, *Istorija Bosne*, 277.

⁵⁹⁾ Čirković, *Herceg Stefan*, 75.

⁶⁰⁾ Isto, 77, nap. 30.

⁶¹⁾ SSPP I/2, 115—117.

⁶²⁾ Čorović, *Vojvoda Ivaniš*, 139.

Kod Varne se ratna sreća okrenula u korist Turaka. Oni 10. decembra poraziše hrišćane i tu su poginuli kralj Vladislav i kardinal Cezarini. Ivan Hunjadi se uspio spasti. Turci su pobjedom otvorili perspektivu novih osvajanja.

Proljeće 1445. Tomašu donosi ozbiljne protivnike Stefana i despota Đurđa, a porazom ugarske vojske kod Varne, te raspadom koalicije, njemu ostaje nada u Veneciju kao i na početku vladavine. Njegov pokušaj da Republici predoči opasnost od koalicije Stefan Vukčić — despot Đurađ, i da ovi napadnu s mora, a on s kopna Stefana ne uspijeva. Mlečani se nadaju miru s Kosačom i do njega će doći u avgustu. Kralj neće izdržati opterećenje s dva jaka protivnika. U aprilu 1445. gubi od despota Srebrenicu, stari kamen spoticanja srpskih i bosanskih vladara. Ipak se je okrenuo sav prema Kosači. Opet je uz njega Ivaniš Pavlović. O početku rata se malo zna. Više se o tome saznaje kad su se kraljeva i Ivaniševa vojska u svom napredovanju prema jugu približile Dubrovniku. Krajem juna Dubrovačka Republika zabranjuje svojim trgovcima da prolaze s robom kroz Stefanovu zemlju.⁶³⁾ Drijeva su ponovo pala pod Tomaševu vlast, a u julu pometeno stanovništvo na Kosačinoj zemlji, kao i u prethodnom ratu, prelazi na dubrovački teritorij.⁶⁴⁾ Kraljevoj vojsci Dubrovnik dopusti da na njegovom tlu kupuje hranu radi snabdijevanja, ali ne i oružje.⁶⁵⁾ Činilo se kao da Stefanu nema izlaza, te se Republika dade na spremanje poslanstva i bogatog poklona kralju i Ivanišu ako dođu do Jasena, u Trebinje ili čak u Dračevicu.⁶⁶⁾ Obračun, ipak, nije do kraja doveden. Kralj i Ivaniš nisu došli do Jasena i Trebinja. Pojavio se neki preokret u kome se Stefan izvukao. Da li je sklopljeno primirje ili su se pojavili Turci u centralnoj Bosni, te kralja prisilili na povratak? Izgleda da je ovo drugo uzrok.⁶⁷⁾ Da je u septembru mir, znamo po tome što je dozvoljen prolaz trgovcima kroz Kosačine zemlje.⁶⁸⁾

U ovoj godini je značajno za Ivaniša Pavlovića da je uspio nakon duga vremena da naplati konavoski dohodak. Dubrovčani su prestali da ga redovno isplaćuju od 1438. godine kada je Radoslav u sukobu sa Stefanom Vukčićem izgubio Trebinje, a i zbog teškog položaja Bosne i Srbije padom Smedereva 18. avgusta 1439. pod tursku vlast. Kada se situacija u našim zemljama stabilizovala poslije Segedinskog mira i Stefan se Tomaš utvrdio na prijestolu, Republika daje pristanak na isplatu Ivanišu u iznosu od 3.600 perpera za 6 godina (1439—1444).⁶⁹⁾

⁶³⁾ Ćirković, *Herceg Stefan*, 90.

⁶⁴⁾ Isti, *Istorija Bosne*, 280.

⁶⁵⁾ Isti, *Herceg Stefan*, 90; Ćorović, *Historija Bosne*, 475.

⁶⁶⁾ Cons. Rog. IX, 170, 5. VII 1445: ... in casu quo descendent a Jasen inferius, videlicet in Trebigne vel Draceviza; Up. Ćirković, *Herceg Stefan*, 90 Ćorović, *Historija Bosne*, 475.

⁶⁷⁾ Ćirković, *Herceg Stefan*, 90—91.

⁶⁸⁾ Isto, 91; Isti, *Istorija Bosne*, 280.

⁶⁹⁾ Historijski arhiv u Dubrovniku, *Diversa Notariae XXIX*, 113, 12. VII 1445, *Radeo Osdrisalich et Miothos Zurich, ambassiatore vovvode Juanis Radossauli Paulovich dobijaju 3.600 perpera pro tributo Canalis sex annorum finitorum die primo novembris 1444.*; Up. Đinić, *Dubrovački tributi*, 249, nap. 12.

Dvogodišnje ratovanje između Tomaša i Stefana Vukčića pokazalo je da kralj nije bio u stanju da pokori jakog oblasnog feudalca. Da bi podigao autoritet centralne vlasti i obezbijedio mir u državi, morao je ići drugim putem. Ratni metod trebalo je napustiti i mirnim načinom pridobiti vojvodu. Početkom aprila 1446. se saznalo da će se kralj Tomaš oženiti Katarinom, ćerkom vojvode Stefana Vukčića.⁷⁰⁾ Svadba je obavljena sredinom maja u Milodražu i tom su prilikom kralj i vojvoda jedan drugom iskazali počasti. U znak neslaganja s tom novom politikom Ivaniš nije htio da se pridruži svečanostima. Tomaš mu šalje poslanike i očekuje odgovor da bi znao šta će dalje da radi.⁷¹⁾ Koliko znamo, do sukoba nije došlo. Kada je kralj u Vranduku 22. avgusta izdao povelju sinovima vojvode Ivaniša Dragišića, kojom im je darovao grad Ključ i druga mjesta, uz Stefana Vukčića i drugu vlastelu prisutan je i Ivaniš Pavlović.⁷²⁾ Nakon svadbenog ceremonijala, Tomaš i Katarina su otišli na još jedan, u Mile na krunisanje.⁷³⁾

Pomirenje kralja i Kosače donijelo je Bosni mir i red. Vlastela se izmirila, a i položaj prema vanjskom svijetu je uveliko popravljen. Tomaš je imao dobre odnose s Venecijom, a Stefan s Turcima i Alfonsom. Zbog unutrašnjih borbi, Mađari su se zabavili problemima u svojoj kući.

To će trajati dvije godine, za to vrijeme se ne zna ništa o unutrašnjim sukobima bosanskih velikaša.⁷⁴⁾ A onda počinje sve po starom, jer se nije mogao zaustaviti od kraja XIV vijeka započeti proces u kojem se vlasteoska moć i posjed širi na račun susjeda. Povod su loši odnosi između Tomaša i despota Đurđa oko Srebrenice. Stefan napušta kralja i prilazi despotu. Rat voden u jesen 1448. između novog hercega i Tomaša je obustavljen, ali samo privremeno do početka sljedeće godine. Kralj nastoji da dobije savezništvo Venecije, ali ne uspijeva. Protivnici ratuju krajem aprila ili početkom maja negdje u blizini Neretve. Bezbjednost stanovnika Drijeva je ugrožena.⁷⁵⁾ Za saveznike Tomaš ima ponovo Pavloviće, jer za Petra, mlađeg brata Ivaniševog postoji sigurna vijest da je u proljeće 1449. bio u neprijateljstvu s hercegom.⁷⁶⁾

⁷⁰⁾ Ćirković, *Istorija Bosne*, 280.

⁷¹⁾ Lett. di Lev. XIII, 206, 31. V 1446; Up. Ćirković, *Herceg Stefan*, 93.

⁷²⁾ Miklošić, *M. S.*, 438—441; Ćirković, *Istorija Bosne*, 281.

⁷³⁾ Ćirković, *Istorija Bosne*, 281.

⁷⁴⁾ Isti, isto, 288.

⁷⁵⁾ Isti, *Herceg Stefan*, 120.

⁷⁶⁾ Citiramo radi veće preciznosti iz doktorske disertacije S. Ćirkovića, *Herceg Stefan...*, napomenu pod br. 5, na str. 120; »Za vreme quadragesime, tj. od 2. marta do 13. aprila 1449. Orsat Sorkočević, dubrovački vlastelin, najmio je u Gorazdu Radoja Vinarića, hercegovog čoveka, sa tri konja da mu prenese tkanine kroz oblast Petra Pavlovića. Radoje je skrenuo pažnju da se može desiti da mu tamo oduzmu konje jer: nos habemus guerram cum dicto voivoda (Pethar). Orsat je pružio rizik, a Radoje je zaista izgubio konje. Sorkočević je dva isplatio, a Radoje je dobio od hercega dozvolu da oduzme konja bilo kom Dubrovčaninu izuzev Marinu Gunduliću i sinu Đorđa Gundulića. Konja je oduzeo Stefanu Crijeviću, pa je nastao veoma zapleten spor između oštećenog i nasljednika Orsata Sorkočevića. Lam. de for. XXII, 237—287, 3. XII 1449. Cons. Minus XII (a ne XI kao u navedenom djelu — opaska B. N.) 14 i 18 a tergo 7. V 1450, gdje se kaže da je sve bilo prošle quadragesime... in locis de Juanis Paulovich propter discordiam que tunc erat inter ipsum et chercech Stiepanum...«

U ovoj 1449. godini Ivaniš je proslavio svoju svadbu. Dubrovačka Republika je 26. maja donijela odluku da prihvati njegov poziv u svatove i da mu se kao dar u sviti pokloni 500 perpera.⁷⁷⁾ Da bi svadbu uvećao, Dubrovnik će poslati i svoje pifare i trumbetare.⁷⁸⁾

Kosača se kasnije izmirio sa Ivanišem. On u Dubrovniku, februara 1450, traži ljekara za svog sestrića.⁷⁹⁾ Ovaj se, ipak, od bolesti, samo ne znamo koje, nije mogao spasiti. Umro je u novembru⁸⁰⁾, u 27 godini života, relativno mlad da bi se mogao više iskazati. Nešto ranije umrla mu je majka Teodora.⁸¹⁾ Periodu bosanske istorije u kojem je i kraj njene državnosti ostali su da budu sudionici Ivaniševa braća, vojvoda Petar i knez Nikola.

*
**

Ivaniš Pavlović, koji je vladao svojom oblasti od kraja 1441. do kraja 1450. godine u historiji srednjovjekovne Bosne mora dobiti svoje mjesto između dva borbom suprotstavljena pola: izvjesno ojačane centralne vlasti i hercega Stefana Vukčića. Poslije smrti Radoslava uspostavljen je mir između njegove udovice Theodore i sinova sa Kosačom, ali samo do prve prilike koja se ukazala pri promjeni na bosanskom prijestolu. Novoizabranom, krajem 1443, kralju Stefanu Tomašu, pored drugih u Bosni i vani, od prvog dana je bio oponent Stefan Vukčić, koji je podržavao Radivoja, starog pretendenta. Tomašu je u zemlji prirodni saveznik Ivaniš Pavlović i obojica će kroz ovu koaliciju u ratovima protiv Kosače 1444, 1445, 1449. pokušati da zadovolje svoje interese: kralj će kroz antagonizam među oblasnim gospodarima nastojati da proširi područje svoje neposredne vlasti, a Pavlović daleko od moći djede mu Pavla, a i Radoslava, kroz savezništvo da se osveti i povrați južne krajeve. Ivanišu ova saradnja nije pomogla ni da se osveti ni povrați staru zemlju, ali je ostao zabilježen kao čovjek odlučne volje da vrati nekadanje teritorije i stekne politički ugled, što vidimo i u časovima svadbenog kompromisa kralja i Katarine, kćerke vojvode Stefana, sredinom maja 1446. godine u Milodražu, kojoj on u znak neslaganja s tom novom politikom ne prisustvuje.

⁷⁷⁾ O ovome se raspravlja 24. maja: Cons. Rog. XI, 75, 24. V 1449: ...qui nos invitavit ad nuptias, a potvrđuje 26. maja. Cons. Maius IX, 34—35, 26. V 1449; Up. Čorović, *Vojvoda Ivaniš*, 140.

⁷⁸⁾ Cons. Rog. XI, 76, 27. V 1449; Cons. Maius IX, 35', 27. V 1449; Up. Čorović, *Vojvoda Ivaniš*, 140.

⁷⁹⁾ Cons. Rog. XI, 152, 9. II 1450: ...pro eundo ad medendum Juanis Paulovich...; Cons. Maius IX, 99', 10. II 1450; Up. Čirković, *Herceg Stefan*, 120, nap. 5.

⁸⁰⁾ 28. novembra Republika šalje jednog vlastelina... pro morte Juanis Paulovich ad fratres suos. Cons. Rog. XI, 267, 28. XI 1450; I hercegu je izraženo saučešće: Cons. Rog. XI, 268', 28. XI 1450; Up. Čirković, *Herceg Stefan*, 120, nap. 5.

⁸¹⁾ Cons. Rog. XI, 232, 27. VIII 1450: ...de visitando cum litteris nostris, scribendo filium domine Theodore, matris vojvode Ivanis nuper defuncte, et etiam Stiepanum, Cherchech eius fratrem, condolendo se de morte domine Theodore.

ZUSAMMENFASSUNG
WOIWODE IVANIŠ PAVLOVIĆ

Diese Arbeit, dem Woiwode Ivaniš Pavlović gewidmet, ist in zwei Kapitel gegliedert. Das erste Kapitel behandelt seine Kindheit und Jugend (1423—1441), die im Gegensatz zu der anderer Adliger einigermaßen bekannt sind. Das zweite Kapitel befaßt sich mit dem Zeitraum seiner Herrschaft (1441—1450).

Der Autor versuchte, diesen Feudalherren in der Geschichte des mittelalterlichen Bosniens zwischen zwei sich in Kampf gegenüberstehende Pole einzuordnen: der sicher erstarkten Zentralmacht und dem Herzog Stefan Vukčić.

Nach dem Tode von Radoslav wird zwischen seiner Witwe Teodora und den Söhnen mit Kosač Friede geschlossen, aber nur bis zur ersten Gelegenheit, die sich bei dem bosnischen Thronwechsel bot. Vom ersten Tag an war Stefan Vukčić neben anderen Gegnern in und außerhalb Bosniens Widersacher des Ende 1443 neugewählten Königs Stefan Tomaš und unterstützte Radivoj, den alten Prätendenten. Ivaniš Pavlović ist im Land für Tomaš der natürliche Verbündete, und beide versuchen durch Koalition in den Kriegen gegen Kosač — 1444, 1445, 1449 — ihre Interessen zu befriedigen: der König durch Antagonismus unter den Gebietsherren sein unmittelbares Machtgebiet zu erweitern und Pavlović, weit entfernt von der Macht seines Großvaters Pavle und auch von Radoslav, sich durch Bündnis zu rächen und die verlorenen südlichen Gebiete zurückzugewinnen. Ivaniš kommt durch diese Allianz weder zu Rache noch zum alten Land, er bleibt aber verzeichnet als ein Mensch mit entschlossenem Willen zu der früheren territorialen Größe zurückzukehren. Das sehen wir auch in den Momenten des hochzeitlichen Kompromisses zwischen dem König und Katarina, der Tochter des Woiwode Stefan Mitte Mai 1446 in Milodraž, wo er als Zeichen seiner Nichtüber-einstimmung mit dieser Politik nicht erscheint.